

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' וישב-מקץ תשפ"ב • גליון 596

ההלכה היומית		המשנה היומית		
ש"ע א"ח		סדר טהרות • טבול יום - ידים		
יום	תאריך	פרק	משנה	סימן
ד	כ כסלו	ג	ב-ג	קפא ח-י
ה	כא כסלו	ג	ד-ה	קפב א-ג
ו	כב כסלו	ד-ג	ו-א	קפב ד-ו
שב"ק וישב				
		ד	ב-ג	קפב-ג ז-ב
א	כד כסלו	ד	ד-ה	קפג ג-ה
ב	כה כסלו	ד	ז-ו	קפג ח-ו
ג	כו כסלו	א	א-ב	קפג ט-יא

עיון במשנה

הקדמה למסכת ידים

מדאורייתא אדם נטמא רק מאב הטומאה, וכל גופו נטמא ונעשה ראשון לטומאה, ואם נטמא ממת נעשה אב הטומאה, ואין לו טהרה אלא על ידי טבילת כל גופו במקוה של ארבעים סאה, אבל מדרבנן חידשו 'טומאת ידים', שנטמאו רק ידיו בלבד 'עד הפרק', ובטומאה זו אמרו שהידים נעשו שני לטומאה, ומטמאות תרומה וקדשים, ואינן מטמאות אוכלים של חולין משום שאין שלישי בחולין, אבל מטמאות משקים של חולין, שגזרו מדרבנן שאפילו שני מטמא משקה לעשותו תחילה [ראשון לטומאה] (פרה פ"ח מ"ז).

גזרו טומאת ידים על מי שנגע בידיו - עד הפרק - בראשון לטומאה, [ואם נגע בידו אחת, נטמאה אותה יד בלבד]. אם נטמאו ידיו מאב הטומאה - באופן שאין כל גופו נטמא מכח הנגיעה באב, כגון שהכניס ידיו לבית המנוגע, או נגע באדם שנטמא הוא ובגדיו, שדינו כאב הטומאה רק לטמא כלים - דעת רבי עקיבא שידי נעשו ראשון לטומאה, אבל חכמים סוברים שידיים לעולם נעשו שני לטומאה (פ"ג מ"א).

עוד גזרו על 'סתם ידים', שכל שאינו ידוע שהידים טהורות, [כגון שטיהר את ידיו ואח"כ הסיח דעתו מלשמרן בטהרה], ידיו טמאות בתורת ודאי לקודש ולתרומה (שבת י"ד א').

עוד גזרו טומאת ידים על הנוגע בספר תורה וכתבי הקודש [אע"פ שידיים הן רק שני לטומאה], וכן על הנוגע בפגול ונותר.

טהרת ידים

מי שידי טמאות, תקנו חיוב של טהרת ידים לפני שנוגע בתרומה וקדשים. לקודש תקנו שצריך לטבול את ידיו במקוה, אבל לתרומה יכול לטהר את ידיו או בטבילת ידים במקוה או בנטילת ידים מכלי (חגיגה פ"ב מ"ה).

הנה ידים טמאות מטמאות משקה של חולין כיון שמשקין חוזרין להיות תחילה [ראשון לטומאה], ואותו משקה טמא חוזר ומטמא ידים טהורות, כדין כל ראשון שנטמא ידים, וא"כ מן הדין כל הנוגע במים בסתם ידים, נטמאו המים ונפסלו לנטילת ידים, אמנם תקנו שכל מים שנגעו בהם בסתם ידים **שלא בשעת נטילה**, נחשבים טהורים **לענין נטילת ידים** (עי' פ"א מ"ה וכשהוא מדיח את ידיו בהם כשרים).

תקנו שיעור רביעית לנטילת ידים, והטעם ביארו ראשונים (ראב"ד בתמים דעים סי' ס"ז, רשב"א בשו"ת ח"ז סי' תקל"ה, ועוד) ששיעור מקוה מדאורייתא לטהר כלים טמאים הוא רביעית, [אך לטבילת ידים צריך מקוה של ארבעים סאה לדעת רוב הראשונים (עי' ביאור הלכה סי' ...)]

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
 מרת שרה אסתר בת
 הגה"צ רבי שמואל מאיר הכהן ע"ה
 נלב"ע כה כסלו תשס"ז

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
 הר' פנחס לייבוש
 בן הר' שמואל יוסף ז"ל
 נלב"ע כב כסלו תשנ"ט

בפתח השער

נסיון קשה מדי - יש דבר פנה??

יהודי היה בעצירה, ושמו לייבל.
 ללייבל הייתה אנית משא שהובילה סחורות בין ארצות, ממנה הייתה פרנסתו.
 יום אחד הגיעה שמועה שהספינה שלו טבעה.
 שמע לייבל והתמוטט. מאין יביא טרף לביתו מעתה?

חבריו ומכריו נסו לאושש אותו, אבל פלום לא עזר. הצער על אבדן מקור פרנסתו נגס בבגריאותו באכזריות. מצבו הקמיר מיום ליום, והוא הגיע לסף גסיסה.

הזעיקו את רב העירה. נגש הרב ללייבל הגוסס, לחש משהו באזנו, ולפתע נפקחו עיניו של לייבל.
 לייבל שאל: "הרב בטוח פנה?"
 הרב הנהן לחיוב.

"בטוח בטוח?? מאה אחוז שהאניה שלי לא טבעה?" - המשיך לייבל בלהט.
 הרב הנהן שוב.

מכאן ואילך הלך לייבל והתאושש. הן הרב הבטיח ברורות שספינתו תיה ותיימת.

עברו רק כמה ימים, והתפרסם בחוצות העירה שאכן נפלה טעות בשמועה, והאניה שטבעה כלל לא הייתה של לייבל.

העירה רעשה וגעשה סביב הספור. רב נביא יש להם. אחרת, כיצד ידע הוא לפני פלם שספינתו של לייבל לא טבעה?!

« המשך בעמוד ג' »

רץ למשנה

להרגיל בלימוד המשניות, כי לימוד המשנה מסוגל להביא הנשמה הטהורה אל האדם, ואף אם יעיין כל יום מעט... בהבנה היטב, מועיל אל הנשמה כי זו היא תורה שבע"פ הנאמרת למשה רבינו ע"ה. (יסוד יוסף)

להפיץ את האור • בשותפות של 54 נח בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6,

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות ותרומות להצלחה לע"ג יקירך התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 296

מסכת טבול יום ג', ב' - מסכת ידים א', ב'

א. עיסה שנתחמצה בשאור של תרומה, האם: א) מותרת באכילה לזרים, ב) נפסלת בטבול יום?

1. מותרת באכילה, ואינה נפסלת.
2. אסורה באכילה, ונפסלת.
3. מותרת באכילה, ונפסלת | 4. אסורה באכילה, ואינה נפסלת, ולר"י ולר"ש אף נפסלת.

ב. להלכה! עיסה [מקמח של תרומה] שנילושה במי פירות, ונגע בה טבול יום, מה הדין?

1. בין הוכשרה במשקה בין לא הוכשרה - נפסלה כולה | 2. אם הוכשרה במשקה - נפסלה כולה. לא הוכשרה - לא נפסלה כלל.
3. בין הוכשרה במשקה בין לא הוכשרה - נפסל רק מקום מגעו | 4. אם הוכשרה במשקה - נפסל רק מקום מגעו. לא הוכשרה - לא נפסלה כלל.

ג. להלכה! האם רוק של טמא מכשיר שלא לרצון?

1. כן | 2. לא | 3. של טבול יום - לא. של שאר טמאים - כן | 4. הפוך מ-3.

ד. טבול יום שנגע במעשר ראשון הטבול לתרומת מעשר, ועיסה הטבולה לחלה, האם המעשר והעיסה טמאים?

1. שניהם טמאים | 2. שניהם טהורים.
3. המעשר - טמא. העיסה - טהור | 4. הפוך מ-3.

ה. לגין שהוא טבול יום, שמילאהו ביין מחבית שיש בו מעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, ואמר הרי זו תרומת מעשר משתחשך, ונשברה החבית, מה דין היין שבלגין?

1. טבל | 2. תרומה | 3. חולין | 4. מודמע.
- ו. להלכה! האומר 'כתבו גט לאשתי ולא אמר 'תנו', באיזה מקרה כותבים ונותנים?
1. היוצא בקולר | 2. היוצא במדבר.
3. חולה הנוטה למות | 4. כל התשובות נכונות.

ז. להלכה! התורם בור של יין, והתנה 'הרי זו תרומה על מנת שתעלה שלום', באיזה אופן חל על היין שם תרומה?

1. אם לא נשבר, אפילו אם נשפך או נטמא.
2. אם לא נטמא, אפילו אם נשפך או נשבר.
3. אם לא נשפך ולא נשבר, אפילו אם נטמא.
4. אם לא נטמא ולא נשפך ולא נשבר.

ח. להלכה! שלשה אנשים באו ליטול, ונטל הראשון, באיזה אופן המים שנשארו אינם מועילים לשני?

1. כשלא היה בתחילה מחצית לג, אפילו אם נשאר לשני רביעית | 2. כשלא היה בתחילה מחצית לג, וגם לא נשאר לשני רביעית | 3. כשלא נשאר לשני רביעית, אפילו אם היה בתחילה מחצית לג | 4. שתי תשובות מהג"ל נכונות.

ט. נטל ידיו, ולא הגיעו מים עד הפרק, מה יעשה?

1. מים ראשונים - יוסיף מים וישפוך במקום שלא שפך שם תחילה. מים שניים - יחזור ויטול על כל היד | 2. מים ראשונים - יוסיף מים וישפוך במקום שלא שפך שם תחילה. מים שניים - ינגב, ויחזור ויטול על כל היד | 3. מים ראשונים - יחזור ויטול על כל היד. מים שניים - יוסיף מים וישפוך במקום שלא שפך שם תחילה | 4. מים ראשונים - ינגב, ויחזור ויטול על כל היד. מים שניים - יוסיף מים וישפוך במקום שלא שפך שם תחילה.

י. באיזה כלי אין נותנים לידיים, ומדוע?

1. שולי המחץ, כי הם שברי כלים | 2. שולי המחץ, כי אינם חשובים כלי לענין טומאה.
3. כלי אבנים, כי אינם חשובים כלי לענין טומאה.
4. כלי גללים, כי אינם חשובים כלי כלל.

קנ"ט סעי' י"ד ד"ה ויש להחמיר). כל שיש שיעור רביעית מים בכלי שממנו נוטל את ידיו, ובאו מים על כל היד עד הפרק, נטהרו ידיו, אף אם נטל את ידיו רק בחלק מהרביעית והשאר נשאר בכלי.

שנינו במשנה הראשונה של המסכת אופן שאין רביעית מים בכלי, ואעפ"כ נטהרו ידיו, וביארו בגמרא (חולין ק"ז א') דמיירי שבאו מ'שיירי טהרה', וכתבו הראשונים (שם ע"ב, ר"ש כאן) שאין לפרש שבאו בשפיכה אחת על הידים של שני אנשים, שאין זה 'שיירי טהרה', והר"ש ביאר (וכ"כ רש"י שם ד"ה הא ותוספות שם ד"ה ולאף, ורא"ש כאן וחולין פ"ח אות ט"ו) שבאו שנים בבת אחת כדי ליטול זה אחר זה, ואעפ"פ שיש הפסק בין שתי הנטילות, מכל מקום מועיל מדין שיירי טהרה, אמנם הרמב"ן (חולין שם) הקשה על פירוש זה, 'וכי מפני שהיה בכלי זה שיעור, יהא חשוב לעולם', ולכן פירש דמיירי שמערה מצרצור קטן ויש קילוח דק, והידיים של השני הן תחת הידיים של הראשון, ולכן לא נחשב שפיכה אחת ונטילה לשניהם ביחד, אלא נטילה לראשון ואח"כ נטילה לשני, ואין לשני נטילה מרביעית כיון שחלק מהמים נשארו על ידיו של הראשון (ר"ן שם), ואעפ"כ מועיל מדין ניצוק חיבור, [ולפי זה ההיתר הוא ניצוק חיבור ולא 'שיירי טהרה', ומה שאמרו בגמרא 'דקאתו משיירי טהרה', רק באו לפרש באיזה אופן מיירי].

והנה שנינו בריש פרק ב' אופן שצריך דוקא רביעית ואין קולא של שיירי טהרה: 'לשתי ידיו משטיפה אחת, רבי מאיר אומר עד שיטול מרביעית', ופירש הרע"ב, ע"פ הר"ש והרא"ש, שכשנוטל שתי ידיו מכח שפיכה אחת, צריך ליטול מכלי שיש בו רביעית ולא משיירי טהרה, ואם נטל משיירי טהרה, צריך ליטול פעם שנית, וכתב הר"ש שאין חולק על רבי מאיר. נמצא שהקולא הנ"ל של 'שיירי טהרה', היא רק כשנוטל בשתי שפיכות, או שנוטל רק יד אחת.

[הנה הרמב"ם (הקדמה למסכת) יש לו שיטה אחרת בכל זה, וסובר שלעולם צריך רביעית מים כדי לטהר את היד - ומה ששנינו בכמה מקומות נטילה של פחות מרביעית, מיירי במים שניים הבאים לטהר את המים הראשונים, עי' לקמן - ומה שרבי מאיר מצריך רביעית דוקא באופן של 'שתי ידיו משטיפה אחת', פירש דמיירי במים היוורדים מהיד הראשונה ליד השנייה, שכיון שכבר נטמאו שוב אין בכחם לטהר את היד השנייה אע"פ שיש בהם רביעית, וצריך ליטול עוד רביעית על היד השנייה. ולדעת הרמב"ם תנא קמא חולק על רבי מאיר].

טומאת מים ראשונים

הנוטל רביעית שלימה, מלבד שידיו נטהרו, גם לא נטמאו מי הנטילה מידי הטמאות*, אבל הנוטל בפחות מרביעית, [כגון ששופך פחות מרביעית מכלי שיש בו רביעית או משיירי טהרה], אע"פ שהידיים נטהרו מהמים, מכל מקום המים שנגעו ביד - עד הפרק - נטמאו, ומן הדין היה ראוי שהמים שנטמאו יחזרו ויטמאו את הידים שעכשיו נטהרו, אמנם תקנו חכמים שכל עוד המים הטמאים נשארו על היד, אינם מטמאים אותה יד, וכן כשמנגב ידיו בבגד והמים הטמאים עוברים לבגד, אין המים שבבגד חוזרים ומטמאים את היד שממנה באו, כל עוד שהוא עוסק באותו ניגוב.

תקנו ליטול 'מים שניים' כדי להעביר את טומאת המים הראשונים, שמה תרומה טהורה תגע במים הראשונים הטמאים ותיטמא, ואע"פ שהיה ראוי שהמים הראשונים הטמאים יטמאו את המים השניים הטהורים, כדן כל דבר טמא שמטמא את הטהור, מכל מקום תקנו חכמים שכל 'מי נטילה' - מים ראשונים על ידו עד הפרק - לא רק שאינם מטמאים מים שניים, אלא מים שניים מטהרים אותם. אבל כל שאינו בכלל 'מי נטילה', חוזר לעיקר הדין שמים טמאים מטמאים מים טהורים.

[לדעת הרמב"ם שבמים ראשונים לעולם צריך רביעית כדי לטהר את היד (עי' לעיל ד"ה הנה), המים הראשונים לעולם טמאים אע"פ שיש בהם רביעית, וצריך מים שניים לטהרם, אמנם רק לתרומה וקדשים, ולא לחולין].

נטילת ידים לחולין

עוד תקנו חכמים חיוב נטילת ידים למי שאוכל לחם של חולין כדי שיתרגלו ליטול סתם ידים לתרומה (חולין ק"ו א'), ולדעת תוספות (שם ד"ה מצוה) גם משום נקיות.

א. מלבד דעת רבי יוסי (פ"ב מ"א) שסובר שהמים נטמאו.

עיון בהלכה

מצות זימון מהו, ואיך מקיימים אותה בזמנינו

פסק השו"ע שצריך לברך בלחש עם המברך מילה במילה, והטעם

מבואר בשו"ע סימן קפ"ג ס"ז שנוכח הדבר שכל אחד מהמסובין יאמר בלחש עם המברך כל ברכה וברכה, ואפילו החתימות. וכתב ע"ז הרמ"א ויקדים לסיים קצת קודם המברך כדי שיענה אמן, כדלעיל סי' נ"ט. ומקור הדבר כתב הב"י מהשבלי הלקט סי' קנ"ו וז"ל: כתב ה"ר אביגדור כל אחד מהמסובין חייב לומר בלחש עם המברך כל ברכה וברכה ואפילו החתימות. וכן יש ללמוד ממה שכתב הרא"ש בתשובה (כלל ד' סי' י"ט) והביאו הטור בסימן נ"ט וזה לשונו: ברכת יוצר וערבית אנו אומרים עם הש"ץ בנחת כי אין אדם יכול לכיון תדיר עם שליח ציבור בשתיקה, וגם אם היה מכיון לדברי שליח ציבור ובאמצע הברכה היה פונה לדברים אחרים הרי הפסיד הכוונה כי הפסיק באמצעיתה, אבל כשאדם קורא בפיו אף אם קורא מקצתה בלא כוונה יצא ע"כ.

הגמרא משמע שצריך לשמוע מהמברך

אמנם לכאורה צ"ע שהרי מצינו בברכות (דף מה:): אמר אביי שנים שאכלו כאחת מצוה ליחלק, דהיינו שיברך כל אחד לעצמו, ומבואר מזה דבשלשה שאכלו כאחד אז מצוה שכולם יצאו חובתם מאחד, וכן נפסק בסימן קצ"ג ס"א עיי"ש.

תירוץ השו"ע הרב

וכתב השולחן ערוך הרב בסעיף י' ליישב וז"ל: ואף על פי שאין מזמנין אלא כשמצטרפין לברך כולם ברכת המזון בבת אחת, דהיינו שאחד מברך לכולם ולא כשכל אחד מברך לעצמו שאין כאן זימון כלל כמ"ש בסי' קצ"ג, מכל מקום כיון שכל ברכת המזון עד החתימה אומרים

כולם יחד מלה במלה עם המברך ברכת המזון ה"ז כאמירה אחת, וגם החתימות הם חוזרים ושומעים מפי המברך ועונים אמן אחריו כמו כשאחד מברך לכולם ממש, ואף על פי שברכת הזימון צריכים לשמוע מפי המברך דוקא כמו שיתבאר שם, מכל מקום בברכת המזון מחמת חסרון כוונה יש לנהוג כן. וכע"ז כתב המ"ב בסק"ל עיי"ש.

בגמרא רואים שיש כמה דברים שכלולים במצות זימון

אמנם עדיין צריך ביאור שהרי מצינו בדף מו. עד היכן ברכת הזימון: רב נחמן אמר עד נברך, ורב ששת אמר עד הזן, ונחלקו רש"י ותוס' בביאורו, לרש"י הגמרא כאן מיירי בכל זימון והנידון כאן מה בכלל ברכת הזימון, שהשומעים צריכים לשמוע, דלרב נחמן אבל לכתחלה יותר נכון שישמעו עד הזן, ולרש"י יחיד יוציאם בכל הברכת המזון. גרידא, ולהתוס' איירי הכא ביחיד

שמצטרף לשניים המברכים עד היכן הוא צריך להמתין, ולהלכה נפסק בסימן ר' סעיף ב' כשיטת התוס', אלא שהמחבר בשו"ע שם פוסק הלכה כר"נ שצריך להמתין עד נברך והרמ"א פוסק כר"ש, ועכ"פ מבואר שאין צריך לשמוע את כל ברכת המזון מפי המזמן.

ביאור הדבר

אמנם הביאור הוא כמו שכתב המשנה ברורה בסימן קצ"ה סק"י וז"ל: עיין לקמן בסימן ר' ס"ב דדעת המחבר דברכת זימון הוא נברך וברוך שאכלנו, ודעת הרמ"א דדוקא עד גמר ברכת הזן, וכל זה הוא ג"כ רק במקום הצורך, אבל לכתחלה יותר נכון שישמעו כל הבהמ"ז מפי המברך והוא יוציאם בכל הברכת המזון.

פרפראות הפרשה

בין חלומותיו של יוסף, ישנם שני הבדלים:

בחלום הראשון רק האחים משתחווים, ואילו בחלום השני גם ההורים משתחווים.

בחלום הראשון יוסף ואחיו נמשלים ל'אלומה' ו'אלומות', האחים משתחווים ל'אלומתו'. ואילו בחלום השני, הוריו ואחיו נמשלו ל'שמש ירח וכוכבים' שהשתחוו לו ואילו הוא עצמו לא נמשל לכולם.

וביאר הרב שלמה נהרי את הדברים באופן נפלא: כל חלום מייצג תקופה אחרת במלכותו של יוסף: החלום הראשון רומז לביקור השבטים במצרים בפעם הראשונה כאשר באו לקנות אוכל והשתחוו בפניו, ואילו הוריו נשאר בארץ ישראל. ומכיון שהשתחויה לא היתה לכבודו, אלא למצוא

« המשך מעמוד א' »

ספור המופת תפס כותרות, והגיע לאזני הרב. בשמעו זאת, צחק הרב ואמר: הרגעו נא, רבותי! לא נביא ולא בן נביא אני. אלא שבהייתי בכתה א', לימד אותנו הר"ב בחיידר דבר אחר: אין מביאים לו לאדם נסיון שאיננו יכול לעמוד בו. כיון שפך, כאשר ראיתי שליפול לא מסגל לעמוד בנסיון ונוטה הוא למות, ברור היה לי שלא טבעה אניהו.

כמה עצמה, כמה תקנה, וכמה חכמה טמונות במשפט הלכאוריה-פשוט הזה, משפט שמסתמא שמע כל אחד מהקוראים הנכבדים יותר מפעם אחת בחייו.

הקב"ה יתברך שמו כל כך רחמן ואוהב, אין הוא רוצה שנפל חלילה במשימתנו. משום כך הוא לא נתן נסיונות שמעבר להשגתנו. אין הוא מעמיד אותנו מול קשיים שאין ביכולתנו לנצח.

אם כן, נסיונות שכן נתנו לנו - בהכרח שאנו יכולים לעמוד בהם. ולא רק לעמוד בהם, אלא הם עצמם - הקשיים, הנפילות וההפרעות - יהיו שלב נוסף במדרגות שמובילות אותנו אל הדרך הנכונה...

א גוטן שבת, העורך

המבחן החודשי בהלכה מס' 15
מסימן קפ סעיף א
עד סימן קצה סעיף ב
יפיע בעז"ה בגליון 598

לחיות כהלכה

כי תורה היא המלמדת לאדם דעת ולא תורה של פלפול רק עיקר תורה ללמוד שו"ע לדעת דרכי ה'... כי לומדים פשטים ופלפולים. והלכות שיש בהן חיי נפש מניחין ועוברים על כמה מצוות. (יערות דבש ח"ב דרוש ה')

ודרך חיים תוכחות מוסר

להיות בן-אדם

וצריך לימוד והנהגה טובה להביא האדם לטבע האנושי, ובלי לימוד אי אפשר, כי אולת קשורה בלב נער ושבט מוסר ירחיקנה ממנו (משלי כב טו), וכתוב (איוב יא יב) ואיש נבוב ילבב ועיר פרא אדם יולד. הא למדת שצריך אדם לימוד מוסר והנהגה. (תורת המנחה פרשת יתרו דרשה כ"ד)

חן בעיניו ולשבור אוכל, היה יוסף מבחינתם 'אלומות תבואה'. לפיכך בחלום נראו אחת עשרה האלומות משתחוות ל'אלומתו'.

אולם החלום השני רמז להשתחויה השניה, כאשר יעקב יחד עם בלהה [שגדלתו כאמן] ובניו כבר ירדו למצרים, שם הביעה ההשתחויה מחווה של כבוד למעמדו הרם, לפיכך בחלום הם משתחווים "לו" ולא לתבואה שעליה הופקד.

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

נטילת ידים

שני הפרקים הראשונים של מסכת ידים וסוקים פדיוני נטילת ידים.

נטילת ידים היא תקנת חכמים.

תקנה ראשונה הייתה של שלמה המלך ע"ה, כמבאר במסכת שבת דף י"ד ע"ב, הוא תקן לטול ידים לפני אכילת או נגיעת קדשים.

ואמרו שם בגמרא: "אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שתקן שלמה ערובין ונטילת ידים יצתה בת קול ואמרה בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני, חכם בני ושמח לבי ואשיבה חרפי דבר".

ובגזרות י"ח דבר הוסיפו שיש לטל ידים אף לאכילת תרומה. ולאחר מכן גזרו לטל ידים אף לאכילת חולין, משום

משיב כהלכה

שאלה למעשה מתוך הנלמד השבוע בהלכה היומית

שאלה: האם צריך לנגב את ידיו אחר מים אחרונים? [סי' קפ"א ס"ח ובמ"ב שם].

תשובה על שאלת השבוע

שאלה: האם צריך להקפיד לא לטל מים אחרונים על רצפת אבנים? [מ"ב קפ"א סק"ו, ושעה"צ שם].

תשובה: המגן אברהם כתב שלדעת החנוף שמתר לטל על כל דבר שחוצץ בינו לנקע, משום שהרוח הרעה שורה רק על הנקע, הוא הדין שמתר גם על הרצפה. וכתב המשנה ברורה, שלפי הלבוש יש להחמיר בזה, דהמעין שם בלבוש רך, בפשיטות דסבירא ליה דהרוח רעה שורה אף כשנוטלם בכלי, אלא שמשתמר בכלי שלא ידרסו עליו בני אדם, ולפי זה אין להקל לשפכם על גבי רצפה. וכתב שגם להחמיר גופא צריך עיון, דאפשר דרצפה שמחבר לנקע חשוב כנקע, אבל מתחת השלחן מותר, וכמו שכתב המ"ב בסק"ד.

מבחן

במשנה לילדים / 596

מסכת טבול יום פרק ג משנה ב - מסכת ידים פרק א משנה ב

א. ירק של תרומה וביצה טרופה נתונה על גביו, ונגע טבול יום בביצה, לדעת תנא קמא האם פסל את הירק?
1. לא פסל כלום | 2. פסל את הקלח שפגגו.
3. פסל את כל הסדר העליון.

ב. עסה [של תרומה] שהקשרה במשקה ונלושה במי פרות ונגע בהו טבול יום, לדעת רבי אלעזר בן יהודה איש ברתומא משום רבי יהושע, האם העסה נפסלה?
1. לא נפסלה כלל | 2. פסל את מקום מגעה.
3. פסל את בלה.

ג. האם טבול יום מכשיר לטמא תרומה במשקה שלא לרצונו?

1. לענין תרומה נחשב טמא ומכשיר אף שלא לרצונו | 2. דינו לענין הקשר כאדם טהור, ואינו מכשיר שלא לרצונו אף את התרומה | 3. מחלקת.
ד. אכל מעשר שהקשר במשקה ונגע בו טבול יום, האם מפרישים ממנו תרומת מעשר בטרה?
1. מפרישים בטרה, מפני שהוא חולין.
2. מפרישים בטמאה, מפני שהוא תרומה.
3. מחלקת.

ה. צרכה שהיא טבולת יום, האם וכיצד לשים בה את העסה וקוצים ממנה חלה?
1. אין לשים בה את העסה לקצות ממנה חלה | 2. לשים בה את העסה וקוצים ממנה חלה, ומקפת, וקורים לה שם.
3. לשים בה את העסה, וקוצים ממנה חלה, ומפרישים את החלה ומניחים אותה בכפישה מצרית או בנחותא, ומקפת, וקורים לה שם.

הכלי [הפירור]. וצריך לטל הידים בכמות מים שיש בה כדי לטהר, שהיא רביעית הלוג. שכן מצאנו שמן התורה שעור מקנה לטהר מחטים וצנורות קטנים הוא רביעית. [אלא שרפגן קבעו שלא יטבילו אלא במקוה שיש בו ארבעים סאה].

ולנטילת ידים לסעודה צריכים הפנים לבא על הידים מ"פח גברא", כלומר לא מים שנשפכים מאליהן, אלא מכח האדם.

ועל ידי נטילת ידים בהדור זוכה לשפע, וכדאיתא בגמרא: אמר רב חסדא אבא משאי מלא חפני מיא ויהבו לי מלא חפני טיבוהא. (שבת 50:) [אני נוטל ידי במלא חפנים מים, ונותנים לי מן השמים מלא חפנים טובה וברכה].

1. לגין שהוא טבול יום, ומלאהו מן החבית של מעשר טבול, ואמר הרי זו תרומת מעשר משתחשה, ונשברה החבית או נשבר הלגין מבעוד יום, מה הדין?

1. נשברה החבית - הלגין בטבול, נשבר הלגין - החבית בטבול | 2. נשברה החבית - הלגין תרומת מעשר, נשבר הלגין - החבית חולין מתקנים | 3. נשברה החבית - הלגין תרומת מעשר, נשבר הלגין - החבית בטבול.

ז. האם מחללים מעשר שני על פרות עם הארץ ועל מעותיו?

1. בראשונה היו אומרים: מחללים אף על מעות עם הארץ, חזרו לומר: רק על פרותיו | 2. בראשונה היו אומרים: על מעותיו, חזרו ואמרו: אף על פרותיו | 3. בראשונה אמרו: על פרותיו, חזרו לומר: אף על מעותיו.

ח. התורם את הבור ואמר: הרי זו תרומה על מנת שתעלה שלום, לדעת רבי שמעון למה נתפון כשאמר שתעלה שלום?

1. שלום מן השבר ומן השפיכה ומן הטמאה.
2. שלום מן השבר ומן השפיכה, אבל לא מן הטמאה.
3. שלום מן השפיכה, אבל לא מן השבר ומן הטמאה.

ט. נודה היום לקל רם ועליון, בסיום - מסכת טבול יום, ספקותינו המידים - נעשים ודאים, כל ההכמות מהתורה נלמדים - כמו גם ממסכת ידים.

ט. אדם אחד הנוטל את ידיו, כמה שעורים של המים שיטול מהם מתחלה את ידיו?

1. מי שמינית הלוג | 2. מי רביעית הלוג.
3. מי מחצית הלוג.

י. אלו מהבאים נחשבים פלים לענין שנותנים מהם לידים?

1. פלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה.
2. דפנות הפלים ושלול המחוץ ומגופת החבית.
3. שתי התשובות נכונות.

בהצלחה!

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר, את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית פרשת וירא

מבחן בהלכה מס' 13 - א. 3 ב. 1 ג. 2 ד. 3 ה. 1 ו. 2 ז. 3 ח. 1 ט. 2 י. 1	מבחן לילדים מס' 590 - א. 3 ב. 1 ג. 2 ד. 1 ה. 2 ו. 1 ז. 1 ח. 1 ט. 2 י. 1	מבחן שבועי מס' 290 - א. 2 ב. 1 ג. 2 ד. 1 ה. 1 ו. 2 ז. 1 ח. 1 ט. 2 י. 1
--	--	---

להפקדה בבנק פא"י סניף 168 ח-נ 548-634 | להפקדה בבנק הדואר ח-נ 826-7258 | נא לשמור על קדושת הגליון, לא לקרוא בתפילה וקה"ת שיעורים ומבחנים בטלפון 24 שעות: 072-332-30-20

"קביעות" - המפעל ללימוד המשנה וההלכה היומית
להנצחת ששת המיליונים | www.kviuta.org | טלפון: 072-272-0000
פקס: 072-277-2272 | ת.ד. 207 בני ברק | דוא"ל office@kviuta.org